

FAMILIEBEDRIJF VAN IERSEL IS EEN VAN DE ARN-PARTNERS IN GRAN B.V. BIJ DE VERWERKING VAN GROENAFVALSTROMEN UIT DE REGIO ARNHEM-NIJMEGEN TOT COMPOST. EEN GESPREK MET DIRECTEUR MARK VAN IERSEL OVER EEN PRODUCT DAT VAN GROOT BELANG KAN ZIJN VOOR ONZE TOEKOMST.

“Doorbreek vicieuze cirkel met hulp compost”

Als ondernemers lopen de Van Iersels niet graag achter anderen aan - eerder omgekeerd. De tweede tractor van Noord-Brabant stond in 1947 op het land van opa Van Iersel toen het bedrijf werd opgericht. Eind jaren tachtig kocht de volgende generatie een houtversnipperaar en begon te experimenteren met composteren, gericht op een goed eindproduct op een moment dat daar nauwelijks interesse voor was.

Kwetsbaar

Onder leiding van de derde generatie is het proces van compostering steeds verder geperfectioneerd. Ondertussen staat het groene product volop in de belangstelling. Toch krijgt goede compost nog niet de erkenning die het verdient. Mogelijk dat daar verandering in komt als mensen in gaan zien dat het een van de belangrijkste wapens is tegen klimaatverandering. Mark van Iersel: “We hebben teveel CO₂ in de atmosfeer. Veel teveel. En windmolens en zonnepanelen gaan dat niet veranderen. Wat je niet zo vaak in discussies hoort is dat als we vanaf morgen onze mondiale CO₂-uitstoot terugbrengen naar 0, er nog steeds 40 % te veel CO₂ in de lucht zit en klimaatverandering net zo hard doorgaat. Je voorkomt alleen dat het broeikas effect nog verder toeneemt.”

Naast aanplant van nieuwe bomen die CO₂ opnemen om te groeien is hiervoor nog een goede oplossing, zegt Mark van Iersel: CO₂ in de grond vastleggen door middel van humus. Deze humus wordt weliswaar over een periode van tientallen jaren weer gedeeltelijk afgebroken, maar het blijft er langer in opgeslagen dan in bomen en daardoor kan de bodem nog beter als CO₂-buffer fungeren dan vegetatie. “Je krijgt

er ook een betere bodemstructuur van. Water wordt beter vastgehouden. Dat bevordert de groei van gewassen.” De bodem heeft deze injectie ook hard nodig, want intensieve landbouw heeft de laatste tientallen jaren veel bodems verschaald. “De bodem is veel kwetsbaarder geworden door de afbraak van humus. Het bodemleven kan zich niet handhaven, ziektes overleven makkelijker. Je hebt meer bestrijdingsmiddelen nodig, die de bodem nog zwakker maken. Het schoolvoorbeeld van een vicieuze cirkel. Je doorbreekt deze cirkel met humusopbouw en dat zet je in gang door het gebruik van goede compost, waarbij het niet alleen de stabiele organische stof uit de compost zelf is die bijdraagt aan een hoger humuspercentage in de grond, maar vooral de humusopbouwende micro-organismen uit goede compost die zorgen dat het proces van humusopbouw in de bodem in gang gezet wordt. Dit is dus niet te bereiken met ongecomposteed materiaal. “In de bodem kunnen de koolstoffen veel goeds doen, in tegenstelling tot in de lucht. Er komt meer bufferend vermogen in de grond, waardoor mineralen gebonden worden tot ze voor de plant nodig zijn, waardoor ze dus efficiënter benut worden. Zo haal je goede opbrengsten van het land met minder dosering van voedingsstoffen of -zouten, die een plant opneemt uit de bodem omdat

Mark van Iersel van van Iersel Compost

ze die nodig heeft voor de opbouw en groei en voorkom je dat deze mineralen uit- of afspoelen en grondwater of oppervlaktewater vervuilen.

De productie van compost wordt echter geremd door de overheid, want zij stimuleert met subsidies het verbranden van snoeihout voor energieopwekking om haar afspraken van het Verdrag van Kyoto te behalen (14 % duurzame energie in 2020), maar met verbranding van hout breng je alle in het hout opgeslagen koolstof in de vorm van CO₂ dus weer terug in de lucht. Dat is natuurlijk precies wat je niet wilt. Want waarom hebben we dat verdrag ondertekend? Om iets tegen klimaatverandering te doen! Zo zetten we onszelf op achterstand. Kyoto is gebaseerd op verouderde kennis. Ja, ons bedrijf levert zelf ook aan houtverbranding, omdat we ons anders uit de markt prijzen. We hebben nog altijd een onderneming te runnen, maar we vinden de verbranding van snoeihout de omgekeerde wereld, laat dat duidelijk zijn.” Des te meer gelooft hij in goede compost, want van alles wat verbrand wordt kan geen compost meer gemaakt worden. Na decennia ervaring weet Van Iersel wat de ideale samenstelling is om de meest gunstige resultaten te behalen voor de bodem. Hun producten worden toegepast als grondstof in de potgrondindustrie en als bodemverbeteraar in de vollegrondsteelten in de land- en tuinbouw en in het openbare en particuliere groen. Zes verschillende soorten compost zijn beschikbaar, naar gelang de behoefte. Het wordt geproduceerd op de drie bedrijfslocaties: Biezenmortel, Gilze en Ravenstein. Van Iersel biedt ook bodemanalyses aan en kan daarmee een goed advies geven.

Verouderde kennis

Universiteit Wageningen heeft na meerjarig onderzoek recent vastgesteld dat compost zelfs nog aantrekkelijk is voor de akkerbouwer als hij er € 60,- per ton voor zou betalen, terwijl het in de markt voor een fractie daarvan te koop is. De vraag naar compost is blijkbaar nog niet groot genoeg. Waarom is die vraag er nog niet? Daarvoor moeten nog een aantal flinke hobbels genomen worden in de landbouw. Op de eerste plaats zijn degenen met directe voordelen van betere grond niet altijd de eigenaren. Mark van Iersel: “Het pachtsysteem zit verbeteringen van de bodemstructuur heel erg in de weg. Pachters gaan niet snel in bodemstructuur investeren, want ze pachten vaak maar voor 1 of 2 jaar. Je kunt dat omdraaien met de verplichting dat de grond minimaal hetzelfde humusgehalte moet hebben als de pacht wordt beëindigd. Zo voorkom je dat de pachters de grond uitmergelen.” Daarbij hebben de grondeigenaren zelf - vaak veehouders - nog een ander belang, dat haaks staat op betere grond. “Bij het verpachten regelen ze tegelijk de afzet van grote hoeveelheden drijfmest die ze over hebben, waardoor de gebruiker van de grond geen andere mineralen meer mag doseren en dus geen ‘ruimte’ meer over heeft voor de aanvoer van compost.”

Oostenrijk

Van Iersel staat niet alleen. Want het bedrijf maakt een vuist met anderen uit de sector: Bruins & Kwast, Den Ouden en dus ARN B.V. Als het goed uitpakt voor het binnenhalen van aanbestedingen, trekken de vier bedrijven samen op binnen het door hen opgerichte bedrijf GRAN B.V. Gemeenten

Impressie van de locatie van Van Iersel in Ravenstein waar de compost wordt verzameld en verwerkt. Foto: Bert van der Heiden

waarvoor GRAN B.V. werkt, krijgen diepgaand inzicht in hun bijdrage aan de vermindering van CO₂. “Samen kunnen we een goed duurzaam verhaal neerleggen bij gemeenten. Bij andersoortige bestekken concurreren we gewoon met elkaar. Zo hoort het ook.”

Onlangs nog heeft GRAN B.V. het contract verlengd met de acht MARN-gemeenten (Berg en Dal, Beuningen, Druten, Heumen, Mook en Middelaar, Nijmegen, West Maas en Waal en Wijchen).

Voor Mark van Iersel komt compost dicht bij wat je een persoonlijke missie noemt. Hij vertelt er graag over en doet dat dan ook regelmatig voor gezelschappen. “De humus in de grond is de afgelopen decennia globaal gezien teruggedaan van gemiddeld 5 naar 1,5 procent, door kunstmest, door het continu omploegen van de grond, etc. Dat heeft een enorm groot deel van het CO₂-overschot in de lucht veroorzaakt. Als we dat humuspercentage weer omhoog brengen, dan zou dat een enorm positief effect geven. In Oostenrijk is 10 jaar geleden een coöperatie opgericht om dat voor elkaar te krijgen. En het is bij die boeren gelukt om het humuspercentage in 5 jaar tijd gemiddeld met 1% te laten stijgen. Als je dat aan wetenschappers vertelt, dan geloven ze je niet. We moeten er naar kijken hoe we dit in Nederland ook voor elkaar kunnen krijgen. Sterker nog, klimaatverandering gaat veel harder dan we denken, het is niet 5 voor, maar 5 over 12 en daarom moeten we ons verplicht voelen om zo snel mogelijk met humusopbouw aan de slag te gaan. Als anderen dan volgen, dan kunnen we mondiaal het tij keren voor klimaatverandering en onze bodems weer gezond maken, waarmee we genoeg gezonde voeding kunnen produceren zonder het milieu te belasten.”